

Redactioneel

De omroepvereniging KRO, de uitgeverij Ten Have en het dagblad *Trouw* hebben de periode van 27 oktober tot en met 23 november van dit jaar uitgeroepen tot de maand van de spiritualiteit. De bedoeling van de initiatiefnemers is aan te sluiten bij de groeiende behoefte aan (alternatieve) zingeving in de huidige samenleving. Wie zoekt naar activiteiten op het ‘spirituele vlak’ in deze maand op het internet wordt al gauw duidelijk dat er veel georganiseerd wordt, waarbij zowel aan lering als aan vermaak of liever entertainment aandacht wordt geschonken. Er is bijvoorbeeld aandacht voor kabbalistiek, voor yoga, gregoriaanse muziek, mantrazingen, healing, kortom er is voor elck wat wils. Opvallend is daarbij dat veel ervan plaats vindt in een sterk commerciële setting.

Of er inderdaad zoveel behoefte is aan (alternatieve) spiritualiteit mag worden betwijfeld, zo blijkt uit het openingsartikel van deze aflevering van *Religie & Samenleving*. Monique Geersing en Ariana Need stellen vast dat die behoefte gering is en dat die ook niet toeneemt. De schrijfsters gaan verder in op het verschil in interesse in alternatieve zingeving tussen kerkleden, ex-kerkleden en zij die nooit kerklid zijn geweest en pogen de vraag te beantwoorden of een traumatische ervaring aanleiding is tot het zoeken van – ook alternatieve – zingeving. De antwoorden die schrijfsters geven op deze vragen zijn zeer verrassend.

Niet in alternatieve vormen van zingeving, maar in de cultuur van de drie Formulieren van Enigheid worden de refomeisjes die het onderwerp zijn van het tweede artikel, gesocialiseerd en geëncultuureerd. Deze cultuur heeft gezag in alle aspecten van hun leven: gezin, school, kerk en persoonlijk leven. Toch, zo maakt het onderzoek van José Baars duidelijk, is de invloed van deze cultuur op het kiezen van een vervolgstudie door deze meisjes gering geworden en juist ook die keuzes zullen bijdragen aan verder culturele veranderingen in reformatorische kring.

Het artikel van Durk Hak behandelt ook de veranderingen in de reformatorische wereld. Hij beschrijft hoe het tot voor kort voor moderniteit bijna immune bolwerk der Vrijgemaakt Gereformeerden – zo zelfs dat wel gezegd is dat de 19de eeuw in deze denominatie pas in de jaren zestig van de 20ste eeuw voorbij was – onder invloed van modernisering pluriformer werd en geeft een verklaring voor de conflicten en afscheidingen die daaruit zijn voortgekomen.

Verder bevat dit nummer zeven boekbesprekingen op het terrein van de godsdienstsociologie, pedagogiek en contemporaine geschiedenis.

Kortgeleden zijn er in Nederland drie hoogleraren benoemd op respectievelijk het gebied van de niet-institutionele religie (Leiden); de religieuze en historische antropologie (Groningen) en religieuze antropologie (Tilburg). Het lijkt dus goed te gaan met het sociaal-wetenschappelijk onderzoek naar godsdienst. Misschien dat een cynicus zou tegenwerpen dat het in twee van de drie gevallen om bijzondere hoogleraarschappen gaat en in het andere geval om een deeltijdhoogleraar en dat het bovendien niet gaat om jong en aanstormend talent. De redactie van R&S gaat daar niet in mee. Zij ziet deze benoemingen als een gelukkig teken dat in de universitaire wereld er nog steeds veel belang wordt gehecht aan de wetenschappelijke bestudering van godsdienst. Zij hoopt dat deze benoemingen leiden tot nieuw en stimulerend onderzoek, zowel van de nieuwe hoogleraren zelf als van het aanstormend talent dat zij zullen begeleiden en dat dit zal resulteren in hoogwaardige publicaties die internationaal ook de aandacht zullen trekken. Uiteraard hoopt de redactie dat een aanzienlijk deel daarvan een plaats zal krijgen in *Religie & Samenleving*, zodat de nieuwe wetenschappelijke impuls ook in het tijdschrift wordt weerspiegeld.